HØJBY nyt

Lokalnyheder for Højby-Lindvedområdet

Indlæg i Højby Nyt 2015 nr. 7
Da Højby mistede sin selvstændighed

Af Freddy Klausen, Højby Lokalhistoriske Arkiv

De fleste kender til den store kommunalreform fra 1970, men at der også fandt kommunesammenlægninger sted i 1966 er knap så kendt. Højby var frem til 1966 en selvstændig kommune, men i 1966 indgik Højby i Årslev Kommune. Imidlertid varede det blot fire år, inden Højby blev indlemmet i Odense Kommune.

I arkivet har vi prøvet at finde en forklaring på dette korte tilhørsforhold til Årslev.
Imidlertid er der få skriftlige kilder til forløbet, idet protokoller fra Højby ikke omtaler dette. Blot konstateres der ved det sidste sognerådsmøde den 16. marts 1966, at sammenslutningen med Årslev finder sted den 1. april 1966. Der stod heller ikke meget i aviserne.
Derfor har vi kontaktet flere nulevende beboere i Højby, der husker sammenlægningerne, for at danne os et billede af hvad der skete den gang i Højby Sogn.

Lidt historie

Tiden i tresserne synes i dag naturligvis langt væk. Efter nutidens standardiserede normer må organisering af det offentlige liv forekomme at være nærmest feudal, idet økonomien overvejende var baseret på selvforsyningslandbrug. Vi opfatter nok Danmark i tresserne som en sammenhængende ensartet nationalstat. Imidlertid fremstod forvaltningen som et sandt virvar af forskellige regler med indbyggede undtagelsesbestemmelser, hvor mange af ordningerne havde rødder i historiske forhold og i regionalt betingede variationer.
Det administrative skel mellem land og by samt de store ændringer i erhverv og byernes vækst betød, at der var brug for reformer. Udviklingen af velfærdsstaten bevirkede, at de politiske og administrative opgaver, bl.a. skoler, ældreforsorg og sundhedsvæsen var ved at blive uoverkommelige, og de kunne ikke længere løses ved spisebordet hos sognerådsformanden efter aftensmaden.
For mange købstæder var problemet, at disse i realiteten sørgede for service, infrastruktur og arbejdspladser for de omliggende sognekommuner, uden at sognekommunerne betalte for det, beboerne var i en form for "skattely".
Mange kommuner prøvede at løse opgaverne ved samarbejde kommuner imellem for på den måde at undgå en statslig indgriben, men i sidste ende blev løsningen en sammenlægning af kommuner, der udgjorde et geografisk sammenhængende byområde.

Højby ca. 1959. I højre hjørne ses Lindved, og helt oppe skimtes Hjallese

Højby dengang

I Højby, der i 1965 havde under 1000 indbyggere, forudså man også disse problemer. Sognerådsformand Arne Kristensen, og med ham sognerådet, frygtede at blive indlemmet i den Odenseanske Storkommune, der tegnede sig ude i fremtiden, og han begyndte at arbejde på en frivillig sammenlægning af flere kommuner. Arbejdet bar frugt og som nævnt blev Årslev Storkommune dannet den 1. april 1966. Foruden Højby deltog Nr. Lyndelse, Nr. Søby, Sdr. Næraa og Årslev. De fem kommuner afleverede deres kassebeholdning. Højby medbragte 166.212 kr.

Odense var ikke en ønskepartner

Det betød meget for Arne Kristensen, at Højby ikke kom til

Odense. Således fortæller sønnen Lars Otto, at hans far, inden beslutningen blev taget, rejste ind til Indenrigsministeriet, og her blev han lovet, at Højby aldrig kom til Odense, hvis man tilsluttede sig Årslev. Dette løfte blev altså ikke holdt.
"Som udviklingen forløb, havde det nok været bedst, om vi ikke var kommet til Årslev", siger Lars Otto i dag.

En god periode

Tiden under Årslev Kommune, hvor Arne Kristensen for øvrigt blev sognerådsformand, var egentlig en god tid med udvikling for Højby. Det er ikke lykkedes at opdrive personer, der har negative oplevelser fra den tid. Et synligt tegn fra "Årslevtiden" er udstykningen på den østlige side af Klaus Berntsens vej.
Årslev Kommune havde købt jorden fra Bakkegården, og Fyns Tidende citerede Kommuneingeniør Ove Nielsen fra Årslev således: *"Odense får glæde af den nye attraktive udstykning, der er betalt af Årslev, og Højby bliver en spændende forstad til Odense"*.
Højby kom til Odense den 1. april 1970.

Utryghed

Man følte sig nok ikke helt tryg ved Odense Kommune, hvilket den efterfølgende historie fortalt af Steen Christiansen, søn af tømrermester og sognerådsmedlem Eluf Christiansen, vidner om.
Årslev Kommune havde besluttet, at Højby Forsamlingshus skulle udvides med en sal og køkken. Byggetilladelsen var ikke i hus, og byggeriet var derfor ikke sat i gang, men man var blevet lovet, at byggerier, der var påbegyndt inden den 1. april, ville blive fuldført af Odense Kommune. Frygten for, at Odense Byråd derfor ikke ville give tilladelse til opstart af byggeriet, fik Sognerådsformand Arne Kristensen, der var en handlingens mand, til at kontakte Eluf Christiansen og bevæbnet med pæle, snor og skovle begav de sig til Forsamlingshuset. Her bankede de pælene i jorden, trak nogle snore og gravede lidt i jorden. Nu var byggeriet i gang, og Odense Kommune gav da også byggetilladelse.

Misfornøjelse

I dag kan det måske undre, at der kunne være så megen modvilje imod en, i bund og grund, fornuftig sammenlægning, men der er ikke tvivl om, at der var "meget langt", ikke mindst psykologisk, fra Højby til Odense. Odense var jo ikke nabokommune til Højby. For at komme til Odense skulle man igennem Lindved, der var en del af Stenløse Sogn, derefter Dalum-Hjallese Kommune inden man nåede Odenses bygrænse.
I det store og hele blev kommunalreformen en succes. Den reducerede kommunernes antal fra 1388 til 275, og den blev først revideret 2007, hvor antallet blev skåret ned til 95. Naturligvis kunne der ikke undgås utilfredshed, og her 46 år efter kan der stadig spores en vis misfornøjelse med forløbet, når man taler med borgere, der var bosat i Højby dengang.

Det sidste ord i denne omgang

De utilfredse højbyborgere får her det sidste ord i denne fortælling.
Her følger uddrag af en artikel i Fyns Tidende den 14. september 1972.
Med hensyn til trafikal betjening havde Højby været bedre stillet ved ikke at komme ind til Odense. Tilsyneladende er Odense glad for de gode skatteydere i Højby, men det giver sig absolut ikke udtryk på det trafikale område. Og Højby Sogns beboere ønsker sig sikkert tilbage til deres oprindelige tilhørsforhold i Årslev Kommune.
I øjeblikket kører bybussen kun til Kjærs Plads (der hvor Netto er i dag), og flere hundrede beboere har fået deres behov for forbindelse groft forringet. Før sammenlægningen med Odense havde Højby daglige forbindelser med DSB rutebiler, men efter sammenlægningen har DSB indskrænket disse ture til tre dage om ugen. Det er forståeligt, at beboerne er utilfredse, og alle beboere har underskrevet en henvendelse til byrådet.
Odense Bytrafik har meddelt, at der, på grund af økonomien, ikke kan skabes busdækning de første år. Det er en afgørelse, højby-beboerne ikke kan være tjent med, og der må sættes ind med en mere retfærdig hensyntagen til det indlemmede område, som var en lækkerbisken for Odense at få fat i økonomisk set.